

The approaches to using the instruments of economic and mathematical modeling to assess the impact of integration processes on the economic development dynamics are identified. One of the main areas is the assessment of the possible economic effects of the regional trade agreements signing for participating countries and for the rest of the world before (ex-ante) and after (ex-post) accession to the agreement. The most of empirical research investigated the integration processes impact on the member countries welfare based on general and partial equilibrium models and statistic characteristics of the econometric models.

Gravity models, which are focused on the research of wide spectrum of problems in economy of trade, are widely used. These models application fields concern the economic policy relating to the various integration groups creation.

The methodical approach to assessing the countries/groups of countries integration interaction level in the context of its impact on economic growth based on the application of statistical models is suggested. The algorithm for assessing the impact of various forms of international economic activity on changes in socio-economic development, particularly on GDP per capita is constructed. The proposed algorithm is tested on the example of evaluating the Ukraine's cooperation effectiveness with the key regional integration group.

Key words: *integration, integration process, integration interaction, integration group, economic modeling, regional economic integration indicators, gravity models, integration effects, the effectiveness of integration interaction.*

УДК 339.94(4-6ЄС)(045)

Н.В.Балабанова

МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті досліджено особливості організації та форми реалізації міжрегіонального співробітництва у Європейському Союзі. Відокремлено внутрішній та зовнішній напрями регіональної політики ЄС, що, зокрема, реалізуються через призму міжнародного, міжрегіонального та трансграничного співробітництва.

Ключові слова: *регіональна політика, регіон, Європейський Союз, міжрегіональне співробітництво, транскордонне співробітництво.*

Поглиблення та інтенсифікація євроінтеграційних процесів в Україні, що зокрема, пов'язано з підписанням розширеної зони вільної торгівлі з Європейським Союзом обумовлює необхідність активізації співпраці між нашими регіонами та регіонами країн-членів об'єднання.

В «Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» наголошується, що здійснення інтеграційного процесу можливе лише за умови доповнення загальноєвропейського виміру співпраці регіональною інтеграцією та поглибленням галузевого співробітництва України і ЄС [1].

Розширення співробітництва України з Європейським Союзом є можливим за рахунок залучення до співпраці нових регіонів країн-членів ЄС, з якими Україна вже має тісні давні зв'язки, зокрема, з Польщею, Румунією, Словаччиною, Угорщиною. До того ж із наближенням кордонів ЄС до України особливої ваги набуває розвиток нових форм транскордонного співробітництва із сусідніми державами – членами об'єднання.

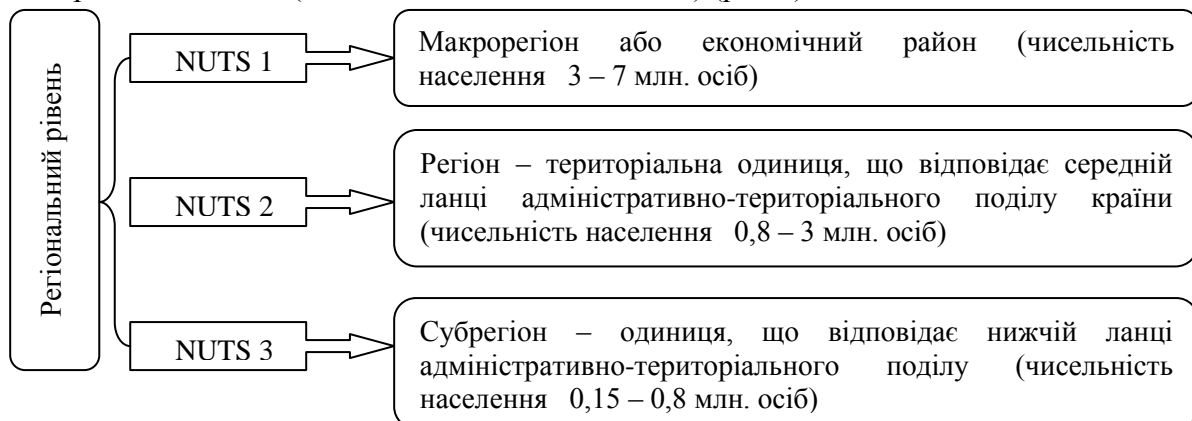
Теоретичними та практичними аспектами дослідження міжрегіонального та транскордонного співробітництва в Україні займаються багато вітчизняних науковців:

П.Ю.Беленький, З.С. Варналій [17], В.М.Геєць, Л.Л.Прокопенко [1], Н.А.Мікула [8,9,13], Ю.В.Макогон, В.В.Толкованов [8], Є.Б. Тихомирова [7], І.Д.Шумляєва. Проте необхідність пошуку найбільш оптимальної моделі взаємовигідного міжрегіонального співробітництва обумовлює подальші дослідження стосовно форм його реалізації. Відповідно мета статті полягає у систематизації існуючих форм реалізації міжрегіональної співпраці її суб'єктами на основі аналізу досвіду її організації у Європейському Союзі.

Розроблені на сьогодні схеми регіонального співробітництва досить різноманітні. В Європейському Союзі в основу регіональної політики покладено принципи територіальної концентрації капіталу, фінансування цільових програм, передачу управлінських рішень на найбільш оптимальний, з точки зору ефективності їх реалізації, територіальний рівень та одержання права регіонами самостійно розвивати міжнародні зв'язки.

Поняття регіону є багатоплановим і визначається відповідно до цілей і завдань дослідження. Проте в цілому під регіоном у країнах ЄС вважається адміністративно-територіальна одиниця держав-членів ЄС [2]. Однак з урахуванням значних відмінностей у кількості рівнів та типів адміністративно-територіальних одиниць у різних країнах ЄС у 1988 році була розроблена єдина система класифікації територій, що отримала назву NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes) – номенклатура територіальних статистичних одиниць.

Зазначена класифікація представляє ієрархічну систему поділу території ЄС за критерієм чисельності населення на 3 рівня: , NUTS 1 – макрорегіони (від 3-х до 7-и мільйонів жителів); , NUTS 2 – основні регіони, використовувані в регіональній політиці (від 800 тисяч до 3-х мільйонів); , NUTS 3 – субрегіони (міста) для конкретних аналізів (від 150 до 800 тисяч жителів) (рис.1).

Рис.1. Класифікація рівнів соціально-економічного розвитку територій NUTS

Запровадження NUTS потягло за собою зміну адміністративно-територіального устрою окремих держав-членів ЄС. Так, в Іспанії та Італії шляхом об'єднання менших адміністративних одиниць були створені крупні адміністративно-територіальні одиниці рівня NUTS-1 (макрорегіони). Деякі країни мають лише один такий рівень (Чехія, Данія, Ірландія, Люксембург), інші – понад 10 (Велика Британія, Франція, Німеччина) [3].

Найбільш важливим для регіональної політики ЄС є рівень NUTS 2, оскільки саме на цьому рівні відбувається розробка програм регіонального розвитку та освоєння коштів структурних фондів [4]. Станом на 2013 рік на території Європейського Союзу на рівні NUTS 1 було визначено 96 регіонів, на рівні NUTS 2 – 271, на рівні NUTS 3 – 1303.

В цілях сприяння розвитку європейського регіоналізму та підвищення ролі окремих територій у 1985 році було створено Асамблею регіонів Європи, до якої на

сучасному етапі входить 250 регіонів з 30 країн та 12 міжрегіональних структур.

Відповідно до «Декларації про регіоналізм», прийнятої у 1996 році Асамблеєю регіонів Європи регіон є територіальним утворенням, яке сформоване в законодавчому порядку на рівні, що є безпосередньо нижчим після загальнодержавного, і яке наділене самоврядуванням [3,5].

У регіональній політиці Європейського Союзу можна відокремити внутрішній та зовнішній напрямки, що, зокрема, реалізуються через призму міжнародного, міжрегіонального та трансграничного співробітництва. Внутрішня регіональна політика охоплює країни-учасниці ЄС та забезпечує співпрацю внутрішніх регіонів з метою вирівнювання диспропорцій у рівні їх соціально-економічного розвитку (трансєвропейська політика згуртування) та міжрегіональне співробітництво у реалізації сумісних програм та проєктів в межах кордонів об'єднання (рис.2).

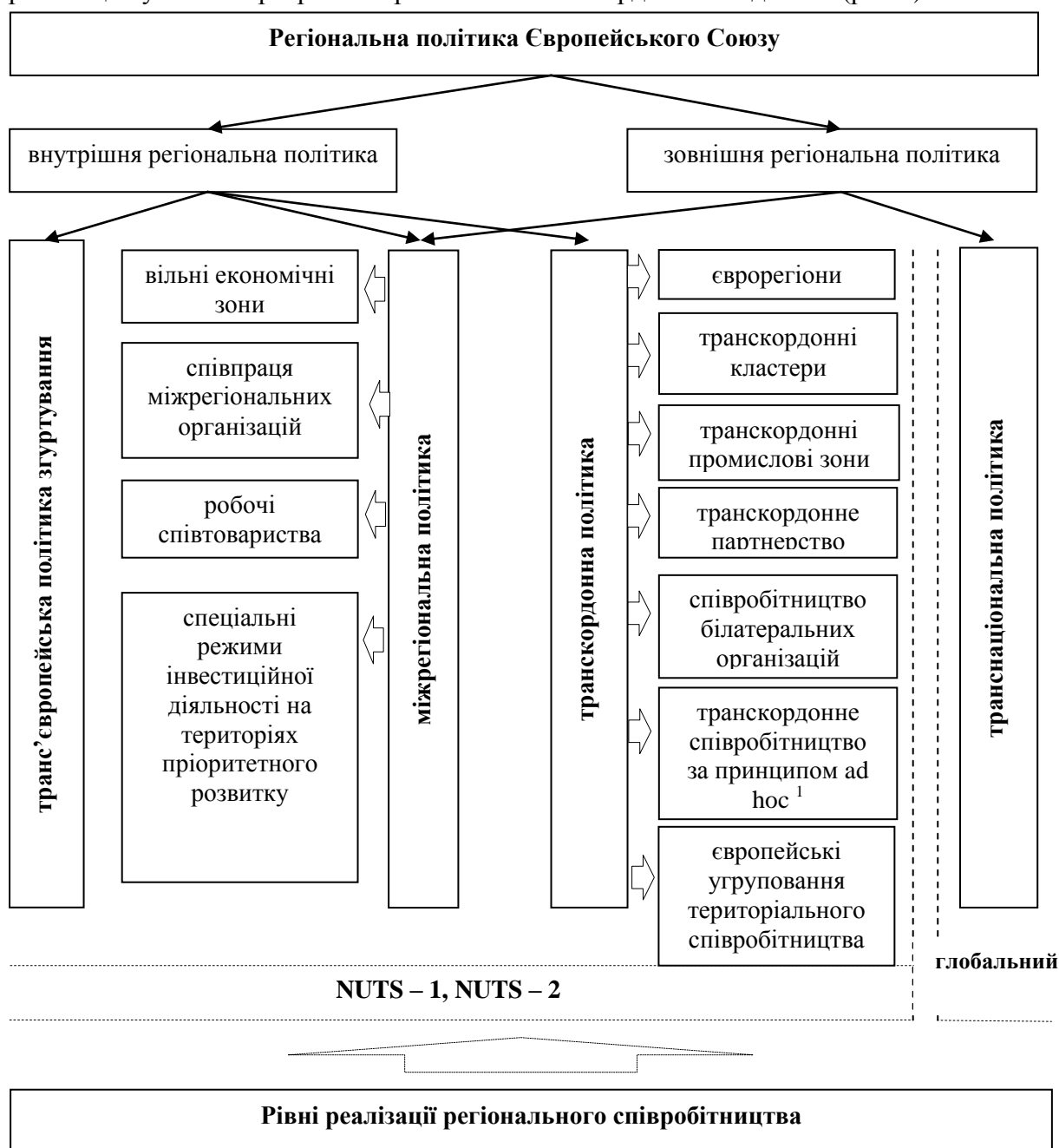

Рис. 2. Складові регіональної політики Європейського Союзу

На сучасному етапі значна увага приділяється саме внутрішній міжрегіональній співпраці регіонів країн об'єднання як основі підвищення рівня їх інтегральної конкурентоспроможності [6].

Зовнішня регіональна політика реалізується, по-перше, на глобальному рівні, по суті є транснаціональною та охоплює партнерську взаємодію ЄС з групами країн за межами об'єднання. По-друге, зовнішня регіональна політика ЄС розповсюджується на країни, що мають спільні кордони з об'єднанням [7] та також реалізується через міжрегіональну та транскордонну співпрацю.

На сучасному етапі однією з характерних рис розвитку регіональної політики у країнах Європейського Союзу є прискорений розвиток міжнародної співпраці регіонів, що реалізується в рамках загальної політики європейської інтеграції за різними формами. При цьому активізується участь у міжнародному співробітництві не лише суб'єктів транскордонних регіонів, а й територій різних країн, які не мають спільного кордону з ЄС [6].

Одними із основних європейських документів, якими закріплено правові підстави до реалізації міжрегіонального та транскордонного співробітництва регіонами Європейського Союзу є Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, підписана у 1980 р., Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво (1995 р.) та Протокол № 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво (1998 р.).

Зокрема, останнім визначено поняття «міжтериторіальне співробітництво» та «транскордонне співробітництво».

Ст. 1 Протоколу № 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво встановлено, що «міжтериторіальне співробітництво» означає будь-яку спільну діяльність, спрямовану на започаткування відносин між територіальними общинами або властями двох або більше договірних сторін, крім відносин транскордонного співробітництва між сусідніми властями, включаючи укладання угод про співробітництво з територіальними общинами або властями інших держав Протокол № 2.

У Статуті Асамблеї європейських регіонів визначається термін «міжрегіональне співробітництво», під яким розуміють будь-які зв'язки, встановлені між регіонами, що належать до різних держав [8]. У Європейському Союзі міжрегіональне співробітництво переважно окреслює правові рамки територій, що стоять на другому після центрального рівня (для України – це області; для Швейцарії – кантони; для Австрії, Німеччини – землі; Польщі – воєводства тощо) та належать до різних країн [9].

Основними чинниками активізації міжрегіонального співробітництва регіонами Європейського Союзу є наявність спільних регіональних проблем, які необхідно вирішувати суспільно, а саме: розвиток транспортної, інформаційної інфраструктури; туристичної сфери; вирішення проблеми екологічної безпеки та ефективного використання природних ресурсів; активізація людського потенціалу регіонів, розвитку науки, освіти та культури тощо [10].

Вибір організаційних форм реалізації міжрегіонального співробітництва здійснюється на основі врахування особливостей того або іншого регіону та залежить від обраних напрямів і умов співпраці [11]. Проте аналіз існуючої практики реалізації міжрегіональної співпраці у Європейському Союзі дозволяє визначити наступні його основні форми: вільні економічні зони, спеціальні режими інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку, діяльність робочих співдружностей та міжрегіональних організацій.

Вже зазначеним Протоколом № 2 до Європейської рамкової конвенції «транскордонне співробітництво» зазначається як таке, що здійснюється між органами влади сусідніх територій.

В Європейському Союзі транскордонне співробітництво охоплює 40% загальної території країн ЄС, де проживає близько 35% населення [12].

Основною організаційною формою транскордонного співробітництва у ЄС є єврорегіони, практика функціонування яких в останні роки показала свою ефективність у справі ліквідації бар'єрів для вільного руху людей, товарів, послуг, капіталів [13]. На сучасному етапі в Європі налічується, за різними джерелами, від 120 до 183 єврорегіонів, та більш як 30 структур регіонального співробітництва [12].

В ЄС єврорегіони вже сприймаються як суб'єкти міжнародної діяльності. Більшість з них має спільну Концепцію розвитку транскордонного регіону з урахуванням європейських, національних та регіональних інтересів. Позитивними прикладами у розвитку єврорегіональної співпраці можуть бути Німеччина, Чехія, Угорщина та Польща, де єврорегіони створені за периметром кордонів цих держав [14]. Тільки вздовж кордону Німеччини функціонує близько десятка єврорегіонів за участю прикордонних територій Франції, Бельгії, Нідерландів, Данії, Швейцарії, Австрії, Чехії та Польщі [15].

Фінансова підтримка міжрегіональної та транскордонної співпраці в Європейському Союзі починаючи ще з 1990 року здійснюється за рахунок використання окремих ініціатив, програм та проектів об'єднання. В окремі роки такими програмами виступали INTERREG, PHARE CBC, TACIS CBC, PHARE CREDO, LEADER, EQUAL, JASPERS.

INTERREG є найбільшою програмою ЄС щодо підтримки та стимулювання міжрегіонального та транскордонного співробітництва з метою підвищення рівня соціально-економічного розвитку регіонів об'єднання та інтеграції прикордонних територій як із внутрішньої, так і з зовнішньої сторони кордону та забезпечує три напрями співпраці: А – транскордонна співпраця; В – транснаціональна співпраця; С – міжрегіональна співпраця [16] (табл. 1).

Таблиця 1

Складові програми INTERREG Європейського Союзу

Назва	мета	учасники	спрямування
Програми транскордонної співпраці (INTERREG A)	Вирішення спільних проблем, що виникають у прикордонних регіонах країн-членів, а також країн-сусідів	Прикордонні регіони країн – членів ЄС, регіони країн-сусідів	Спільна транскордонна діяльність у сфері розвитку малого та середнього підприємництва, туризму, транскордонної торгівлі, охорони навколишнього середовища, культурної діяльності; підтримка адміністративної співпраці та взаємодії територіальних громад на ринку праці, розвиток людських ресурсів
Програми транснаціональної співпраці (INTERREG B)	Територіальна організація ЄС, сприяння розширенню співробітництва та регіонального розвитку	Регіони Балтійського моря, Центральної Європи, Середземного моря	Міжнаціональна співпраця, що має сприяти кращій інтеграції країн ЄС; співпраця країн та регіонів в вирішенні спільних проблем (у галузі водного господарства, довкілля, транспортна мережа, популяризація інформаційних і комунікаційних технологій; наукова і технологічна співпраця)

Програми міжрегіональної співпраці (INTERREG C)	Підвищення ефективності регіональної політики, обмін досвідом між регіональними і локальними інституціями різних країн	Країни ЄС, Норвегія, Швейцарія, Ісландія, Ліхтенштейн	Сприяє міжрегіональному співробітництву між регіональними та іншими державними органами країн ЄС та їх сусідів, реалізація спільних проєктів та програм
---	--	---	---

[складено на підставі 12,16]

Крім цього, транскордонне співробітництво є пріоритетом серед інших сфер, фінансова підтримка яких передбачається Положеннями про Структурні фонди і, зокрема, Положенням про Європейський фонд регіонального розвитку [16].

Звертання в Україні до практики Європейського Союзу щодо організації та реалізації регіональної політики, що зокрема реалізується через міжрегіональне та трансграничне співробітництво забезпечить поширення в країні європейського досвіду господарювання, посилення здатності регіонів створювати власні ініціативи та проєкти розвитку та можливостей забезпечення комплексності розвитку територій, у тому числі найменш розвинених, сприятиме розвитку співпраці між регіонами та ефективному використанню потенціалу ключових активів територій.

Список використаної літератури

1. Прокопенко Л. Л. Розвиток регіонального співробітництва України в контексті європейської інтеграції: моногр. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, І. Д. Шумляєва; за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління, 2008. – 132 с. ; Prokopenko L. L. Rozvytok rehionalnoho spivrobitnytstva Ukrainy v konteksti yevropeiskoi intehratsii: monohr. / L. L. Prokopenko, O. M. Rudik, I. D. Shumliaieva; za zah. red. L. L. Prokopenka. – Dnipropetrovsk : Dnipropetrovskiy rehionalnyi instytut derzhavnoho upravlinnia Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia, 2008. – 132 s.
2. Ярошенко І. В. Аналіз соціально-економічного розвитку проблемних регіонів країн Європейського Союзу [Електронний ресурс] / І. В. Ярошенко // Проблеми економіки. – 2014. - №3. – Режим доступу: http://www.problecon.com/pdf/2014/3_0/45_53.pdf; Yaroshenko I. V. Analiz sotsialno-ekonomichnoho rozvytku problemnykh rehioniv krain Yevropeiskoho Soiuzu [Elektronnyi resurs] / I. V. Yaroshenko // Problemy ekonomiky. – 2014. - №3. – Rezhym dostupu :http://www.problecon.com/pdf/2014/3_0/45_53.pdf
3. Конкурентоспроможність регіонів України: стан і проблеми (Аналітична доповідь центру Розумкова) [Електронний ресурс] // Національна безпека і оборона. – 2008. - №4. – Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Natsionalna_bezpeka_i_oborona/2008_N04_98_Konkurentospromozhnist_rehioniv_Ukrainy.pdf; Konkurentospromozhnist rehioniv Ukrainy: stan i problemy (Analitichna dopovid tsentru Rozumkova) [Elektronnyi resurs] // Natsionalna bezpeka i oborona. – 2008. - №4:– Rezhym dostupu :http://shron.chtyvo.org.ua/Natsionalna_bezpeka_i_oborona/2008_N04_98_Konkurentospromozhnist_rehioniv_Ukrainy.pdf
4. Гальперіна Л. П. Адаптація регіональної політики Європейського Союзу до імперативів глобального розвитку [Електронний ресурс] / Л. П. Гальперіна. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/6895>; Halperina L. P. Adaptatsiia

rehionalnoi polityky Yevropeiskoho Soiuzu do imperatyviv hlobalnoho rozvytku [Elektronnyi resurs] / L. P. Halperyna. – Rezhym dostupu: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/6895>;

5. Куян І. А. Регіоналізація і проблема забезпечення державного суверенітету [Електронний ресурс] / І. А. Куян. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32981/02-Kujan.pdf?sequence=1>;

Kuian I. A. Rehionalizatsiia i problema zabezpechennia derzhavnoho suverenitetu [Elektronnyi resurs] / I. A. Kuian. – Rezhym dostupu: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32981/02-Kujan.pdf?sequence=1>

6. Олійник В. Теоретичні засади та практика моніторингу регіональної політики ЄС [Електронний ресурс] / В. Олійник, О. Гончарова // Міжнародна економічна політика. - 2014. - № 2. – Режим доступу: http://ierjournal.com/journals/21/2014_8_Oliynyk_Goncharova.pdf;

Oliinyk V. Teoretychni zasady ta praktyka monitorynhu rehionalnoi polityky YeS [Elektronnyi resurs] / V. Oliinyk, O. Honcharova // Mizhnarodna ekonomichna polityka. - 2014. - № 2. – Rezhym dostupu: http://ierjournal.com/journals/21/2014_8_Oliynyk_Goncharova.pdf

7. Тихомирова Є. Б. Моделі регіональної політики ЄС [Електронний ресурс] / Є. Б. Тихомирова // Проблеми міжнародних відносин. – 2011. - № 3. – Режим доступу: <http://www.kyumu.edu.ua/vmv/v/p03/p053.pdf>; Tykhomyrova Ye. B. Modeli rehionalnoi polityky YeS [Elektronnyi resurs] / Ye. B. Tykhomyrova // Problemy mizhnarodnykh vidnosyn. – 2011. - № 3. – Rezhym dostupu : <http://www.kyumu.edu.ua/vmv/v/p03/p053.pdf>

8. Мікула Н. А. Транскордонне співробітництво [Електронний ресурс] : посіб. / Н. А. Мікула, В. В. Толкованов. – Київ : Крамар. – 2011. - 259 с. – Режим доступу: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2012/10/Book_Trnskordonne_final_14-Aprill-11.pdf; Mikula N. A. Trnskordonne spivrobitnytstvo [Elektronnyi resurs] : posib. / N. A. Mikula, V. V. Tolkovanov. – Kyiv : Kramar. – 2011. - 259 s. – Rezhym dostupu : http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2012/10/Book_Trnskordonne_final_14-Aprill-11.pdf

9. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: моногр. – Львів : ІРД НАН України, 2004. – 395 с. ; Mikula N. Mizhterytorialne ta trnskordonne spivrobitnytstvo : monohr. – Lviv : IRD NAN Ukrainy, 2004. – 395 s.

10. Попова І. А. Роль міжрегіонального співробітництва в активізації регіонального розвитку [Електронний ресурс] / І. А. Попова, С. О. Бурбело // Молодий вчений. – 2014. - № 12. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/08dec2014/15.pdf> ; Popova I. A. Rol mizhrehionalnoho spivrobitnytstva v aktyvizatsii rehionalnoho rozvytku [Elektronnyi resurs] / I. A. Popova, S. O. Burbelo // Molodyi vchenyi. – 2014. - № 12. – Rezhym dostupu: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/08dec2014/15.pdf>

11. Третяк В. В. Вибір організаційних форм реалізації міжрегіонального співробітництва [Електронний ресурс] / В. В.Третяк, О. М. Татарченко, Ю. А. Завойських // Часопис економічних реформ. – 2014. - №1. – Режим доступу: <http://chasopys.snu.edu.ua>; Tretiak V. V. Vybir orhanizatsiinykh form realizatsii mizhrehionalnoho spivrobitnytstva [Elektronnyi resurs] / V. V.Tretiak, O. M. Tatarchenko, Yu. A. Zavoiskykh // Chasopys ekonomichnykh reform. – 2014. - №1. – Rezhym dostupu: <http://chasopys.snu.edu.ua>

12. Калмикова Л. М. Фінансовий механізм забезпечення програм розвитку транскордонного співробітництва України з Європейським Союзом [Електронний ресурс] / Л. М. Калмикова // Проблеми и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ : сб. науч. тр. – Ростов-на-Дону – Донецк : ДонНУ, РФ НИСИ в г. Донецке, 2013. – С.425-430. – Режим доступу:

<http://ea.dgtu.donetsk.ua:8080/jspui/handle/123456789/24122>; Kalmykova L. M. Finansovyi mekhanizm zabezpechennia proqram rozvytku transkordonnoho spivrobotnytstva Ukrainy z Yevropeiskym Soiuzom [Elektronnyi resurs] / L. M. Kalmykova // Problemy u perspektyvy razvytyia sotrudnychestva mezhdru stranamy Yuho-Vostochnoi Evropy v ramkakh Chernomorskoho ekonomycheskoho sotrudnychestva y HUAM : sb. nauch. tr. – Rostov-na-Donu – Donetsk : DonNU, RF NYSY v h. Donetske, 2013. – S.425-430. - Rezhym dostupu: <http://ea.dgtu.donetsk.ua:8080/jspui/handle/123456789/24122>

13. Мікула Н. Євро регіони: досвід та перспективи / Н. Мікула. – Львів : ІРД НАН України, 2003. – 222 с. ; Mikula N. Yevrorehiony: dosvid ta perspektyvy / N. Mikula. – Lviv : IRD NAN Ukrainy, 2003. – 222 s.

14. Щерба Г. Перспективи розвитку євро регіонального співробітництва в умовах європейської інтеграції: соціологічний вимір [Електронний ресурс] / Г. Щерба // Вісник Львівського університету. – 2008. - №39. – Режим доступу: http://evrica.org.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3652/1/574-582_Shcherba_H.pdf;

Shcherba H. Perspektvyu rozvytku yevro rehionalnoho spivrobotnytstva v umovakh yevropeiskoi intehratsii: sotsiolohichni vymir [Elektronnyi resurs] / H. Shcherba // Visnyk Lvivskoho universytetu. – 2008. - №39. – Режим доступу: http://evrica.org.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3652/1/574-582_Shcherba_H.pdf

15. Андерсон Н. В. Типология евро регионов Украины по стадиям и степени развития [Електронний ресурс] / Н. В. Андерсон // Економічні інновації. – 2013. – Вип. № 53. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/71696/01-Anderson.pdf?sequence=1>; Anderson N. V. Typolohyia evrorehyonov Ukrainy po stadiyam y stepeny razvytyia [Elektronnyi resurs] / N. V. Anderson // Ekonomichni innovatsii. – 2013. – Вуп. № 53. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/71696/01-Anderson.pdf?sequence=1>

16. Газуда Л. М. Спільні інвестиційні проекти та програми транскордонного співробітництва і ЗЕД регіону [Електронний ресурс] / Л. М. Газуда, М. А.Рубіш // Науковий вісник Мукачівського державного університету. - 2014. - Вип.1 – С. 55-62. - Режим доступу : <http://msu.edu.ua/visn2/arhive/001/12.pdf>; Hazuda L. M. Spilni investytsiini proekty ta prohramy transkordonnoho spivrobotnytstva i ZED rehionu [Elektronnyi resurs] / L. M. Hazuda, M. A.Rubish // Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. - 2014. - Вуп.1 – С. 55-62. - Rezhym dostupu: <http://msu.edu.ua/visn2/arhive/001/12.pdf>

17. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : моногр. / за ред. З. С. Варналія. – Київ : НІСД, 2007. – 820 с. ; Derzhavna rehionalna polityka Ukrainy: osoblyvosti ta stratehichni priorytety : monohr. / za red. Z. S. Varnaliia. – Kyiv : NISD, 2007. – 820 s.

Стаття надійшла до редакції 30.10. 2015.

N.V.Balabanova

INTER-REGIONAL COOPERATION IN SYSTEM OF REGIONAL POLICY THE EUROPEAN UNION

In the article was consider the features of organization and forms of realization of regional cooperation in European Union. Determined that has developed a classification of areas of the European Union the most important for the implementation of regional policy association is the second level (NUTS 2), because it is at this level is to develop regional cooperation programs and disbursement of structural funds. Ssegregated internal and external areas of EU regional policy, which, in particular, are realized through the lens of international, inter-regional and cross-border cooperation. Internal union regional policy applies to member countries of the EU and ensure cooperation of internal regions in order to

level disparities of socio-economic development and interregional cooperation for the implementation of joint projects and programs within the borders of association. That internal interregional cooperation between the regions of the union at this stage given as much attention on improving integrated EU competitiveness. Outdoor regional policy is implemented, firstly, the transnational level and covers the affiliate interaction with groups of EU countries outside the union, and secondly, to apply to countries which have common borders with it through interregional and cross-border cooperation.

Inter-regional and cross-border cooperation in the European Union is based and governed by a large number of documents, one of the main of which is the European Outline Convention on Transfrontier Cooperation between Territorial Communities or Authorities, signed in 1980 and the Additional Protocols (1995, 1998), which defined the concept "interterritorial cooperation" and "cross-border cooperation": cross-border cooperation mentioned as being carried out between the authorities of neighboring territories interterritorial cooperation involves the implementation of relationship between foreign governments that do not coexist.

Analysis of the implementation of interregional cooperation in the European Union allowed it to define the following forms: free economic zones and special investment regime territories of priority development activities working Commonwealth and inter-regional organizations. The choice of organizational form of implementation of regional cooperation is based on a consideration of features of a region and depends on the selected areas and terms of cooperation.

The main organizational form of cross-border cooperation in the Euroregions EU is perceived as subjects of international activities. At present there are in Europe, according to different sources, between 120 and 183 European regions and more than 30 structures of regional cooperation.

Determined that financial support for interregional and cross-border cooperation in the European Union since the 90s carried out through the use of specific initiatives, programs and projects of the association, which in some years were programs INTERREG, PHARE CBC, TACIS CBC, PHARE CREDO, LEADER, EQUAL, JASPERS.

Today INTERREG is the largest EU program to support and promote inter-regional cooperation association, which provides three areas of cooperation: A - cross-border cooperation; B - transnational cooperation; C - interregional cooperation.

Key words: *regional policy, the region, the European Union, interregional cooperation, cross-border cooperation.*

УДК 339.92

О.І. Михайлов

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСІВ ТНК В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ ІННОВАЦІЙ

У статті визначено особливості формування стратегічних альянсів транснаціональних корпорацій в сучасних умовах розвитку глобального ринку інновацій. Проаналізовано сучасний стан глобального ринку інновацій. Виокремлено основні причини створення стратегічних альянсів транснаціональних корпорацій. Розглянуто чинники та фактори реалізації стратегій ТНК. Визначено тенденції